

Психологія конфлікту

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні і поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітня програма	<i>Прикладна психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кред. ЄКТС / 150 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>ДКР, екзамен</i>
Розклад занять	<i>rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Доцент , к. психол. н., доцент кафедри психології та педагогіки Кононець Марія Олександрівна, kononets.maria@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/MTUyMzM0NzM4MDEw?cjc=vnjd67</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологія конфлікту» є теоретико-методологічні проблеми конфліктології у пізнанні та практичній діяльності у психології: передумови й логіка розвитку психологічного конфлікту, базові атрибути теоретико-методологічного аналізу, пояснювальні принципи, основні методологічні підходи до вивчення психологічних конфліктів, кризи та шляхи їх подолання.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у здобувачів освіти:

- здатності використовувати знання щодо типології, причин виникнення конфліктів та стратегій поведінки у конфліктах;
- здатності застосовувати знання щодо ролі посередництва у розв'язанні конфліктів;
- здатності використовувати традиційні методи і технології у подоланні та профілактиці конфліктів;
- здатності прогнозувати зміни і динаміку перебігу конфліктів.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у здобувачів освіти:

Загальних компетентностей:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. (ЗК 1)
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. (ЗК 2)
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. (ЗК 3)
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. (ЗК 4)
- Здатність бути критичним і самокритичним. (ЗК 5)
- Здатність приймати обґрунтовані рішення. (ЗК 6)
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність). (ЗК 7)
- Навички міжособистісної взаємодії. (ЗК8)
- Здатність працювати в команді. (ЗК9)

- Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. (ЗК10)
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. (ЗК11)
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). (ЗК12)
- Здатність та готовність впроваджувати наукові основи та рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, засоби фізичного, психічного, психологічного і духовного розвитку особистості й самовдосконалення. (ЗК13)
- Здатність до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання. (ЗК14)
- Здатність і готовність до безперервного й актуального навчання, опанування новими знаннями, методичними розробками, інноваційними проектами, володіння новітніми технологіями в галузі психології. (ЗК15)

Професійних компетентностей:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. (ФК 1)
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. (ФК 3)
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. (ФК 4)
- Здатність використовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій. (ФК 5)
- Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження. (ФК 6)
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. (ФК 7)
- Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). (ФК 8)
- Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту. (ФК 9)
- Здатність дотримуватися норм професійної етики. (ФК 10)
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. (ФК 11)
- Здатність здійснювати психологічний вплив з метою оптимізації психічного функціонування індивіда або групи. (ФК 15)

Програмні результати навчання:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, ефективність власних дій. (ПРН1)
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань (ПРН2)
- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН3)
- Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень та аналізу літературних джерел (ПРН4)
- Обирати та застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги (ПРН5)
- Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (ПРН9)
- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника (ПРН10)
- Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (ПРН11)
- Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних і просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника (ПРН12)
- Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності (ПРН13)
- Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (ПРН14)
- Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ПРН15)
- Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН16)
- Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним і демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності (ПРН17)

- Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та, за потреби, визначати зміст запиту до супервізії (ПРН18)
- Планувати та організовувати спільну інтелектуальну діяльність у ході вирішення прикладних завдань (ПРН19)
- Рефлексувати можливості власного інтелектуального потенціалу для вирішення завдань професійної діяльності (ПРН20)

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Навчальну базу дисципліни «Психологія конфлікту» становлять знання отримані при вивченні курсів: «Вікова та педагогічна психологія», «Анатомія і еволюція нервової системи», «Загальна психологія з практикумом. Частина 1.».

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			СР
		Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Конфлікт: поняття і предмет вивчення	12	2	-	-	10
Тема 2. Методи вивчення конфлікту	10	-	-	-	10
Тема 3. Багатогранність конфлікту	13	2	-	-	11
Тема 4. Феноменологія і аналіз конфлікту	13	2	-	-	11
Тема 5. Психологічні причини конфліктів	11	-	-	-	11
Тема 6. Типології конфліктних особистостей	11	-	-	-	11
Тема 7. Поняття внутрішньоособистісного конфлікту	13	2	-	-	11
Тема 8. Конфлікти у міжособистісних відносинах	13	-	2	-	11
Тема 9. Превентивна психологія конфлікту	13	-	2	-	11
Тема 10. Вирішення конфліктів	11	-	-	-	11
Екзамен	30	-	-	-	30
Всього годин	150	8	4	-	138

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Березовська Л.І. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник /Л.І.Березовська, О.С.Юрков. - Мукачево: МДУ, 2016. - 201 с.
2. Долінська Л.В., Матяш-Заяць Л.П. Психологія конфлікту : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2019. - 304 с.
3. Зарицька В. В. Психологія конфлікту : навч. посіб. / Валентина Василівна Зарицька ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя : Видавничий дім "Гельветика", 2019. – 379 с.

4.2. Допоміжна література

1. Грабовська С.Л. Психологія примирення : навч. посібник. Львів, ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 294 с.
2. Захарчин Г. М., Винничук Р.О. Управління конфліктами. Львів, Львівська політехніка, 2017. – 160 с.
3. Завацька Н. Є. Внутрішні конфлікти особистості в юнацькому віці та її соціальна компетентність : монографія / [Н. Є. Завацька, І. Є. Жигаренко, В. Е Чуловський; за ред. Н. Є. Завацької] ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Сєверодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2017. – 220 с.
4. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник / Л. М. Герасіна, М.П. Требін, О.М. Сахань, В. Д. Воднік ; за заг. ред. Л.М. Герасіної. – Харків : Право, 2021. – 224 с
5. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. / Т. Яхно, І. Куревіна – Центр учбової літератури, 2021. - 168 с.
6. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. – 360 с.
7. Коулман, П. Т. Результативний конфлікт. Невзгода - це сила, що працює на вас [Текст] / Пітер Т. Коулман, Роберт Фергюсон ; пер. з англ. Інни Софієнко. - Київ : Наш Формат, 2016. – 313 с.
8. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник / Т. Ф. Матвійчук. – Львів : Вид-во «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. – 76 с.
9. Партико Н.В. Психологія конфліктів. – Львів.: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 132с.
10. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. – 360 с.
11. Практична психологія конфлікту : лабораторний практикум / І. В. Кошова. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 126 с.
12. Свидрук І. І. Психологія управління та конфліктологія: підручник / І. І. Свидрук, Ю. Б. Миронов. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2017. – 320 с.
13. Сивогракова З. А., Алексеєнко Н. В. Психологія конфліктів. Соціально-психологічний вимір управління конфліктами: Конспект лекції. – Харків: УкрДУЗТ, 2020. – 52 с.
14. Сучасний конфлікт-менеджмент: монографія / І. В. Барабанов, Т. Є. Андрєєва, О. О. Гетьман ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. - Харків : Панов А. М., 2019. – 200 с.
15. Тихомирова Є.Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. / Є.Б. Тихомирова, С.Р.Постоловський. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2017. – 240 с.
16. Філоненко, М.М. Психологія спілкування : Підруч. для вищ. навч. закл./ М.М.Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2018. - 224 с.

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на самостійну роботу здобувачів освіти)
1	<p>Тема 1. Конфлікт: поняття і предмет вивчення Лекція 1. Уявлення про конфлікти і еволюція поняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уявлення про конфлікти в античні часи 2. Уявлення про конфлікти у Новий час 3. К. Маркс і Г. Зіммель: соціологія конфлікту 4. Конфлікт в дослідженнях Р. Дарендорфа і Л. Козера <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте коли виникло поняття "конфлікт"? 2. Охарактеризуйте уявлення про конфлікти в античні часи. 3. Охарактеризуйте оптимістичний і песимістичний підхід. 4. Назвіть основні ідеї щодо дослідження конфлікту К. Маркса і Г. Зіммеля. 5. Охарактеризуйте внесок Р. Дарендорфа і Л. Козера у дослідження конфліктів.
2	<p>Тема 2. Багатогранність конфлікту Лекція 2. Конфлікт як вид критичних ситуацій</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стрес. 2. Фрустрація. 3. Криза. 4. Конфлікт як вид критичних ситуацій. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення конфлікту і поясніть його основні відмінності від кризи, стресу і фрустрації. 2. Охарактеризуйте поняття стрес і назвіть шляхи його подолання. 3. Проаналізуйте шляхи подолання фрустрації. 4. Охарактеризуйте поняття фрустрація і назвіть її види. 5. Назвіть які є види криз і шляхи їх подолання.
3	<p>Тема 3. Феноменологія і аналіз конфлікту Лекція 3. Аналіз структурних елементів конфлікту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сторони конфлікту 2. Умови перебігу конфлікту 3. Образи конфліктної ситуації 4. Дії учасників конфлікту 5. Результат конфлікту <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняттю «сторони конфлікту». 2. Охарактеризуйте умови перебігу конфлікту. 3. Проаналізуйте як можна змінити образи конфліктної ситуації. 4. Назвіть і охарактеризуйте стратегії і тактики які можуть використовувати учасники конфліктів. 5. Назвіть можливі результати конфлікту.

4	<p>Тема 7. Поняття внутрішньоособистісного конфлікту Лекція 4. Внутрішньоособистісний конфлікт: особливості види</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Погляди представників психоаналітичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт: (З. Фрейда, А. Адлера, К. Юнга, К. Хорні, Е. Фромма, Е. Еріксона) 2. Погляди представників біхевіористичного, когнітивного і гуманістичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте погляди представників психоаналітичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт. 2. Проаналізуйте відмінності внутрішньоособистісного конфлікту від інших видів конфлікту. 3. Визначте зміст переживання як основи внутрішньоособистісних конфліктів. 4. Охарактеризуйте погляди представників біхевіористичного, і когнітивного напрямків. У чому полягає основна різниця між ними? 5. У чому полягають особливості поглядів представників гуманістичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт?
---	---

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять: сформувати у здобувачів освіти уміння аналізувати конфліктні ситуації та конфлікти, диференціювати та долати кризові стани, визначати причини конфлікту, визначати умови, шляхи і способи подолання внутрішніх конфліктів, визначати психологічні бар'єри конструктивного вирішення конфлікту, передбачати шляхи запобігання та врегулювання конфліктів, користуватися методиками для визначення конфліктності особистості та її схильності до певних стилів поведінки в конфлікті, використовувати різні технології розв'язання конфліктних ситуацій, виступати посередником у вирішенні конфліктів.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	<p>Тема 8. Конфлікти у міжособистісних відносинах Семінар 1. Конфлікти в міжособистісних відносинах <i>Мета:</i> поглибити знання здобувачів освіти про особливості міжособистісних конфліктів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види і причини конфліктів у міжособистісній взаємодії 2. Незадовільність потреб як джерело конфліктної протидії 3. Конструктивна і деструктивна функція міжособистісних конфліктів <p><i>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте зміст міжособистісних конфліктів та підходи до їх класифікації. 2. Опишіть основні психологічні відмінності та шляхи розвитку конструктивного і деструктивного міжособистісного конфлікту? 3. Назвіть та охарактеризуйте відмінності в різних підходах до вивчення міжособистісних конфліктів. 4. Розкрийте зміст когнітивного підходу у вивченні конфліктних явищ?

2	<p>Тема 9. Превентивна психологія конфлікту Семінар 2. Превентивна психологія конфлікту <i>Мета:</i> поглибити знання здобувачів освіти про превентивну психологію конфлікту.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічний контекст управління конфліктами 2. Способи вирішення міжособистісних конфліктів 3. Конфліктогени спілкування і їх подолання 4. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості <p><i>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Назвіть основні задачі превентивної роботи із запобігання конфліктів. 6. Визначте напрями прогнозування конфліктів. 7. Охарактеризуйте психологічний контекст управління конфліктами. 8. Назвіть способи вирішення міжособистісних конфліктів. 9. Який спосіб вирішення міжособистісних конфліктів притаманний Вам. Відповідь обґрунтуйте.
---	---

Самостійна робота здобувача освіти

Тема 1. Конфлікт: поняття і предмет вивчення

1. Становлення поняття «конфлікт»
2. Погляди психологічних шкіл на конфлікт
3. Конфлікт як предмет вивчення психології конфлікту та конфліктології

Тема 2. Методи вивчення конфлікту

1. Експериментальні дослідження конфлікту в лабораторних умовах: ігрові процедури та створення конфлікту
2. Експерименти з провокуванням конфліктів у природних умовах
3. Вивчення специфічних форм соціальної взаємодії як моделей конфлікту
4. Опитувальні методи

Тема 2. Багатогранність конфлікту

1. Виявлення джерел конфліктів
2. Умови виникнення конфліктів
3. Причини конфліктів

Тема 4. Феноменологія і аналіз конфлікту

1. Виникнення конфліктних відносин і ситуацій
2. Типологія конфліктів
3. Динаміка конфлікту: основні періоди розвитку і ескалації

Тема 5. Психологічні причини конфліктів

1. Протиріччя як джерело конфліктів
2. Особистісні причини конфліктів
3. Організаційно-управлінські причини конфліктів
4. Соціальна перцепція як причина конфліктів
5. Каузальна атрибуція як причина конфліктів
6. Низька конфліктологічна компетентність як причини конфліктів
7. Маніпуляції як причини конфліктів

Тема 6. Типології конфліктних особистостей

1. Типології конфліктних особистостей
2. Типи поведінки особистості у конфлікті пов'язані з акцентуаціями характеру
3. Особливості конфліктної поведінки у представників різних стилів мислення

Тема 7. Поняття внутрішньоособистісного конфлікту

1. Адиктивна поведінка при внутрішньоособистісному конфлікті
2. Суїцидальна поведінка при внутрішньоособистісному конфлікті
3. Особливості подолання внутрішньоособистісних конфліктів
4. Механізми психологічного захисту

Тема 8. Конфлікти у міжособистісних відносинах

1. Види і причини конфліктів у міжособистісній взаємодії
2. Незадовільність потреб як джерело конфліктної протидії
3. Конструктивна і деструктивна функції міжособистісних конфліктів

Тема 9. Превентивна психологія конфлікту

1. Психологічний контекст управління конфліктами
2. Способи вирішення міжособистісних конфліктів
3. Конфліктогени спілкування і їх подолання
4. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості

Тема 10. Вирішення конфліктів

1. Регулювання й розв'язання соціальних конфліктів
2. Моделі переговорного процесу
3. Участь третьої сторони у вирішенні конфліктів
4. Застосування психотерапії у вирішенні конфліктів.
5. Психоаналітична робота з конфліктом
6. Поведінкова психотерапія
7. Робота з конфліктами у гуманістичній психології
8. Психологічне консультування
9. Групова психотерапевтична робота
10. Взаємодія психолога та клієнта

Політика та контроль

Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача освіти формують: робота на семінарах, написання доіашньої контрольної роботи (ДКР), написання екзаменаційної контрольної роботи (ЕКР). Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам освіти важливо відвідувати лекції, оскільки на них висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, що дасть змогу краще підготуватись до семінарських занять і в цілому опанувати дану дисципліну. Відпрацювати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувача освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Пропуск семінарського заняття не дає можливість отримати здобувачу освіти бали у семестровий рейтинг. Разом з тим, здобувач освіти, який пропустив семінарські заняття з поважної причини, і має необхідний документ, який підтверджує відсутність (наприклад довідку від лікаря), може протягом 1-го тижня після дати пропущеного семінару, здати підготовлену доповідь викладачу під час консультацій або під час перерви у навчальному занятті і отримати не більше половини максимального вагомого балу, який передбачений за участь в семінарі. Графік консультацій, доступний на сайті кафедри психології та педагогіки, але викладач сам призначає здобувачам освіти час консультації в індивідуальному порядку.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), доступною в особистому кабінеті здобувача освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології та педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, пов'язаних з навчанням. Бажано, щоб на семінарському занятті здобувач освіти використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем кредитного модуля «Психологія конфлікту». На семінарських заняттях здобувачі освіти поглиблюють і розширюють знання з психології конфлікту. Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів освіти з теми семінарського заняття.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою семінарського заняття, ДКР

Семестровий контроль: екзамен

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) роботу на практичних (семінарських) заняттях (відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших здобувачів освіти у процесі дискусії);
- 2) складання домашньої контрольної роботи;
- 3) складання екзаменаційної контрольної роботи.

Здобувач освіти отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених практичних (семінарських заняттях), переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача освіти.

Домашня контрольна робота (ДКР) - написання есе - вид письмової роботи, що виражає індивідуальне міркування та думка автора з конкретного питання.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання здобувача освіти визначені у положенні про PCO з дисципліни та представлені у Додатку 1.

Здобувач освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам освіти

Працюючи на лекції здобувачу освіти варто конспектувати основні поняття.

При підготовці до семінарського заняття здобувач освіти має опрацювати лекційний матеріал з відповідної теми, а також бажано ознайомитись з додатковою літературою. Якщо у здобувачів освіти виникають питання необхідно обговорити їх з викладачем.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ Zoom для відеоконференцій та освітньої платформи Сікорський для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри психології та педагогіки, к.психол.н., доцентом, Кононець Марією Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № від . . 202 р.)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № від . . 202 р.)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг здобувача освіти з дисципліни складається з балів, які він отримує за:

- 1) доповіді, відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших здобувачів освіти у процесі дискусії на семінарських заняттях;
- 2) складання домашньої контрольної роботи;
- 3) складання екзаменаційної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання

1. Робота на семінарських заняттях (максимальна кількість балів на 2 семінарських заняття складає 20: **10 балів** × 2 с. з. = **20 балів**)

Критерії оцінювання:

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів у процесі дискусії	9-10
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	6-8
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	3-5
відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

2. Складання домашньої контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 30):

30 балів × 1 ДКР = **30 балів**

Домашня контрольна робота (ДКР) - написання есе - вид письмової роботи, що виражає індивідуальне міркування та думка автора з конкретного питання психології конфлікту. Студенти мають право самостійно сформулювати тему есе .

У процесі написання есе важливо продемонструвати:

- вміння осмислити конкретну проблему та сформулювати певну позицію щодо неї;
 - вміння самостійно проводити пошук літератури з певної тематики (у тому числі й іноземними мовами);
 - вміння на підставі прочитаного матеріалу щодо певної проблеми проаналізувати конкретну ситуацію;
 - вміння аргументовано викласти свою позицію щодо певного питання;
 - вміння правильно оформлювати цитати та посилання на літературу.
- Обсяг есе 5-7 сторінок (включаючи титульний лист та список літератури).

Під час написання есе студент може:

- 1) проаналізувати конкретний випадок, приклад, взятий із художньої або біографічної літератури, кінематографа, суспільного життя або власного досвіду автора;
- 2) проаналізувати проблему, яка не має очевидної відповіді та запропонувати свій варіант її вирішення;
- 3) уявити критичний аналіз будь-якого значимого розуміння певної теми тези.

Есе немає жорстко заданої структури, оскільки вона залежить від специфіки конкретної теми.

У загальному вигляді есе може мати таку структуру:

1. Титульний лист
2. Введення.
3. Основна частина.
4. Висновок.
5. Список літератури.

Критеріями оцінки есе є:

- відповідність змісту тексту обраної теми;
- наявність чіткої та логічної структури тексту;
- наявність в есе авторської позиції з проблематики яка ним аналізується;
- обґрунтованість, аргументованість, доказовість висловлюваних положень та висновків автора;
- відсутність орфографічних, пунктуаційних, стилістичних та фактичних помилок;
- відповідність оформлення роботи вимогам, що висуваються.
- здача есе у встановлений термін.

Критерії оцінювання:

21-30 балів - Аргументоване есе, у якому студент показав здатність мислити самостійно, логічно, послідовно, об'єктивно. Виконано творчо, представляє інтерес. Відображено думку автора та його навик мислити критично. Обсяг викладу – не менше 7 сторінок. Подано у встановлені терміни.

11-20 балів - Аргументоване есе - логічне, послідовне, об'єктивне та повне розкриття заданої теми. Виконано творчо, становить інтерес. Відображено думку автора. Але є деякі недоліки (стилістичні, орфографічні помилки, недостатній обсяг). Обсяг викладу – не менше 5 сторінок. Подано у встановлені терміни.

1-10 балів - Ессе, у якому студент продемонстрував знання будь-якого явища чи чиеїсь позиції через простий їх опис. Виклад не містить критичного аналізу, підтвердження або спростування позиції, яка описується або власна думка автора есе відсутня. Є недоліки (стилістичні, орфографічні помилки, недостатній обсяг). Обсяг викладу – не менше 5 сторінок. Порушено термін здачі роботи.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 20 + 30 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

$$RE = 50 \text{ балів}$$

Таким чином рейтингова шкала кредитного модуля складає $R = RC + RE = 100$ балів.

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 50% від RC, тобто 25 балів.

3. Складання екзаменаційної контрольної роботи: екзаменаційна контрольна робота проводиться у письмовій формі протягом 90 хвилин.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу.

Ваговий бал кожного питання – 25.

Приклад:

Екзаменаційне завдання № 1

- 1) У чому полягає інтегративність психології конфлікту як науки?
- 2) Охарактеризуйте опитувальні методи вивчення конфлікту.

Екзаменаційне завдання № 2

- 1) Охарактеризуйте поняття «психологічна несумісність».
- 2) Опишіть основні психологічні відмінності та шляхи розвитку конструктивного і деструктивного міжособистісного конфлікту?

Критерії екзаменаційного оцінювання:

19–25 повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення здобувача освіти не лише з матеріалом лекцій, але й із підручником та додатковою літературою; висловлення здобувачем освіти власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні;

13–18 відповідь на питання, але не зовсім повна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення здобувача освіти з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді;

6–12 достатньо поверхова відповідь на питання; суттєві помилки у відповіді;

0–5 неправильна відповідь на питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання; відсутність відповіді.

В умовах дистанційного навчання екзаменаційна контрольна робота проводиться за допомогою гугл-тестів, доступ до ЕКР надається студентам лише під час проведення екзамену. Тривалість ЕКР – 90 хвилин. ЕКР містить 50 тестових питань, кожне питання містить 3-4 варіанти відповіді, серед яких правильною є лише одна. Задача студента – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку студента) та позначити його.

Максимальна кількість балів складає 50 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):

Тестове завдання виконано правильно (кожне з 50)	1
Тестове завдання виконано неправильно (кожне з 50)	0

Для отримання здобувачем освіти відповідних оцінок (ECTS та традиційних) його рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	Відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	Добре	
65 – 74	Задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	Незадовільно	Незадовільно

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Проаналізуйте коли виникло поняття "конфлікт"?
2. Охарактеризуйте уявлення про конфлікт в античні часи.
3. Охарактеризуйте оптимістичний і песимістичний підходи.
4. Назвіть основні ідеї щодо дослідження конфлікту К. Маркса і Г. Зіммеля
5. Охарактеризуйте внесок Р. Дарендорфа і Л. Козера у дослідження конфліктів.
6. Проаналізуйте становлення поняття «конфлікт».
7. Проаналізуйте погляди психологічних шкіл на конфлікт.
8. Охарактеризуйте психологію конфлікту як науку.
9. У чому полягає відмінність психології конфлікту від інших наук соціології, психології?
10. У чому полягає інтегративність психології конфлікту як науки?
11. Охарактеризуйте експериментальні дослідження конфлікту в лабораторних умовах.
12. Проаналізуйте особливості експериментів з провокуванням конфліктів у природних умовах.
13. Охарактеризуйте особливості вивчення специфічних форм соціальної взаємодії як моделей конфлікту.
14. Охарактеризуйте опитувальні методи вивчення конфлікту.
15. Дайте визначення конфлікту і поясніть його основні відмінності від кризи, стресу і фрустрації.
16. Охарактеризуйте поняття стрес і назвіть шляхи його подолання.
17. Проаналізуйте шляхи подолання фрустрації.
18. Охарактеризуйте поняття фрустрація і назвіть її види.
19. Назвіть які є види криз і шляхи їх подолання.
20. Охарактеризуйте роль і особливості інцидентів у виникненні конфліктів.
21. Назвіть типології конфліктів.
22. Як незадоволена потреба може сприяти виникненню конфлікту.
23. Охарактеризуйте поняття «блокада».
24. Назвіть і охарактеризуйте основні періоди розвитку і ескалації.
25. Дайте визначення поняттю «сторони конфлікту».
26. Охарактеризуйте умови перебігу конфлікту.
27. Проаналізуйте як можна змінити образи конфліктної ситуації.
28. Назвіть і охарактеризуйте стратегії і тактики які можуть використовувати учасники конфліктів.
29. Назвіть можливі результати конфлікту.
30. Охарактеризуйте поняття «протиріччя».
31. Наведіть приклади об'єктивних і суб'єктивних протиріч.
32. Охарактеризуйте поняття «психологічна несумісність».
33. Назвіть і охарактеризуйте основні види організаційно-управлінських причин конфліктів.
34. Наведіть основні ознаки жертвовної і агресивної типів поведінки.
35. Дайте визначення поняттю «соціальна перцепція». Наведіть приклади.
36. Дайте визначення поняттю «каузальна атрибуція». Наведіть приклади.
37. Проаналізуйте як розвивати проникливість.
38. Розкрийте зміст поняття «конфліктологічна компетентність».
39. Назвіть види маніпуляцій і техніки контрвпливу для їх нівелювання.
40. Охарактеризуйте типовий стереотип поведінки особистості у конфлікті пов'язаний з акцентуаціями характеру.
41. Проаналізуйте стереотипи поведінки притаманні кожному типу конфліктних особистостей.
42. Проаналізуйте адаптивні можливості залежно від типу конфліктних особистостей?
43. Перерахуйте типи поведінки особистості у конфлікті пов'язані з акцентуаціями характеру. Які особливості поведінки притаманні кожному типу?
44. Охарактеризуйте погляди представників психоаналітичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт.
45. Проаналізуйте відмінності внутрішньоособистісного конфлікту від інших видів конфлікту.
46. Визначте зміст переживання як основи внутрішньоособистісних конфліктів.
47. Охарактеризуйте погляди представників біхевіористичного і когнітивного напрямків. У чому полягає основна різниця між ними?
48. Назвіть види адиктивної поведінки і етапи її розвитку.
49. У чому полягає профілактика адиктивної поведінки.
50. Охарактеризуйте особливості поведінки адиктивів у міжособистісних відносинах.

51. Назвіть компоненти адиктивної поведінки.
52. Охарактеризуйте особливості суїцидальних конфліктів.
53. Які особливості притаманні особистості суїцидента.
54. Охарактеризуйте структуру і динаміку суїцидальної поведінки.
55. Проаналізуйте умови, шляхи і способи подолання внутрішніх конфліктів.
56. Назвіть і охарактеризуйте механізми психологічного захисту.
57. Охарактеризуйте особливості подолання внутрішньоособистісних конфліктів.
58. Які механізми психологічного захисту Ви використовуєте? Відповідь обґрунтуйте.
59. Визначте зміст міжособистісних конфліктів та підходи до їх класифікації.
60. Опишіть основні психологічні відмінності та шляхи розвитку конструктивного і деструктивного міжособистісного конфлікту?
61. Назвіть та охарактеризуйте відмінності в різних підходах до вивчення міжособистісних конфліктів.
62. Розкрийте зміст когнітивного підходу у вивченні конфліктних явищ?
63. Назвіть основні задачі превентивної роботи із запобігання конфліктів.
64. Визначте напрями прогнозування конфліктів.
65. Охарактеризуйте психологічний контекст управління конфліктами.
66. Назвіть способи вирішення міжособистісних конфліктів.
67. Який спосіб вирішення міжособистісних конфліктів притаманний Вам. Відповідь обґрунтуйте.
68. Визначте, що таке конфліктогени, їх види та зміст, роль у розв'язуванні конфліктів.
69. Проаналізуйте психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості.
70. Охарактеризуйте поняття «психологічна атракція».
71. Назвіть психотехніки формування атракції і особливості їх застосування.
72. Охарактеризуйте особливості перебігу соціальних конфліктів.
73. Назвіть і охарактеризуйте моделі переговорного процесу.
74. У чому полягає особливість методу принципів переговорів.
75. Проаналізуйте особливості участі третьої сторони у вирішенні конфліктів.
76. Охарактеризуйте особливості застосування психотерапії у вирішенні конфліктів.
77. Назвіть особливості психоаналітичної роботи з конфліктом.
78. Охарактеризуйте особливості роботи з конфліктами у гуманістичній психології.
79. Проаналізуйте особливості психологічного консультування у вирішенні конфліктів.
80. Назвіть особливості групової психотерапевтичної роботи.